

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

S Z E M L E

A SZAKOSÍTOTT SERTÉSHIZLALÓ-TELEPEK LÉTESÍTÉSÉNEK TAPASZTALATAI BARANYA MEGYÉBEN

Az 1966. évben 106 ezer, 1967-ben pedig 94 ezer hizott sertést értékesítettek Baranya megye termelőszövetkezetei. Az eladott sertéseknek csak mintegy egy negyedét állították elő viszonylag korszerűnek mondható körülmények között. A hizlalás túlnyomórészt szerfás istállókban folyt.

A gazdaságok vezetőinek többsége úgy vélekedett, hogy nincs olyan körülmény, amellyel indokolni lehetne veszteséges termékek termelését. Ezért a veszteséggel termelő termelőszövetkezetek egymás után számolták fel a sertéstartást. Ma Baranya megye és Pécs város 104 termelőszövetkezetéből 21-ben nincs sertés.

A korszerű tartási mód megteremtése jelentős beruházásokat, a beruházások megvalósítása pedig komoly anyagi eszközöket igényelt. Ezeknek az anyagi eszközöknek a biztosítása érdekében már 1967-től kezdve számos intézkedés történt. Így a kétszeri árrendezés, az amortizációs alap megnövekedése, a hitelrendezés stb. és nem utolsósorban — 1968. január 1-től — az 1028/1967 (IX. 28.) sz. Korm. határozattal bevezetett automatikus ártámogatási rendszer.

TIZENNYOLC SZAKOSÍTOTT TELEP LÉTESÍTÉSE

Baranyában már 1967-re kialakultak a nagy gazdálkodási egységek. A 104 termelőszövetkezetből 36 területe meg-

közelíti vagy meg is haladja az 5000 kh-t. Elsősorban ezeknek a szövetkezeteknek egy része reagált gyorsan a 70%-os állami támogatásra, s határozta el szakosított sertéshizlaló-telepek létesítését.

Jelenleg 18 termelőszövetkezetben folyik ilyen telep építése. A beruházást 11 szövetkezet 1968-ban, 7 pedig 1969-ben kezdte meg. Az előirányzat szerint tizennégy telep műszaki átadására 1970. négyére pedig 1971 végén kerül sor. Mária látható azonban, hogy a telepek többségének tényleges üzembe helyezése 6—10 hónapot késik majd.

A 18 szakosított telepen 55 000 hizóférőhely létesül. Ez évente mintegy 100 000 hizott sertés előállítását teszi lehetővé, korszerű körülmények között. Két év múlva tehát már ez a 18 telep bocsát majd ki annyi hizott sertést, mint 1969-ben a megye összes termelőszövetkezte együttvéve.

A 18 telep beke-	490 millió Ft	100,0%
rülési költsége		
ebből:		
saját erő	106 millió Ft	21,6%
állami támo-		
gatás	314 millió Ft	64,1%
hitel	70 millió Ft	14,3%

A 18 szakosított sertéshizlaló telepből 15 épül hitel igénybevételével. A hitel szerepe — a viszonylag alacsony, mindössze 14,3%-os arány ellenére — a sertéstelepek építésénél igen nagy. A 15 szövetkezet közül hitel nélkül talán ha egy-kettő építette volna meg a telepet.

A 490 millió Ft-os bekerülési értékből pénzügyileg

1968. évben		
megvalósult	32 millió Ft	6,5%
1969. évben		
megvalósult	183 millió Ft	37,3%
1970. évi		
előirányzat	250 millió Ft	51,1%
1971. évi		
előirányzat	20 millió Ft	4,1%
1972. évi		
előirányzat	5 millió Ft	1,0%

A BERUHÁZÁSOKKAL KAPCSOLATOS TAPASZTALATOK

A folyamatban levő sertéstelep-beruházásokkal kapcsolatban az alábbi tapasztalatainkat kívánjuk megemlíteni.

A szakosított telepekkel kapcsolatos *előkészítő munkának alaposabbnak kellett volna lennie*. Erre utalnak a következők:

— Többféle rendszerű telep épül, de szinte mindegyik termelési tapasztalatok nélkül. Már építés közben is számos módosítást kellett végrehajtani, és bizonyos, hogy az üzemeltetés során még újabb problémák kerülnek felszínre.

— A mezőgazdasági építkezésekhez még ma is csak alig állnak rendelkezésre korszerű épületelemek.

— A fiasztatók, koca- és kanszállások építéséhez használt Y 61-es vb. elemek súlya 27,3 q/db, a szakemberek egyöntetű véleménye szerint a szükséges mintegy 12 q/db helyett. Az indokolatlanul felhasznált mennyiség mintegy kétszerese a szükségesnek, éppen cementből és épületvasból, vagyis két hiánycikkből.

Az Y 61-es ipari csarnokok céljára gyártott épületelem. De ezt kell használni a mezőgazdaságban is, mert más nincs, bár az óriási méretű elemek nemcsak anyagpazarlást jelentenek, hanem kivitelezési többlet-költségeket is okoznak.

— Az előzők mellett természetesen felmerül az a kérdés, vajon szabad-e 100 évre szóló létesítményeket építeni? A legtöbb államban a minél olcsóbb megoldásokra törekszenek és állattartási célokra legfeljebb 15–20 éves élettartamú létesítményeket építenek, abból kiindulva, hogy ez alatt úgyis változik a gépesítés, a technológia és akkor változniuk kell az épületeknek is. Nálunk viszont e célt szolgáló egyszerűbb, könnyű, de a feladatnak jól megfelelő épületelemek általában nincse-

nek, de ha vannak is, semmivel sem olcsóbbak a hagyományosnál.

— A telepek többségének tervezésekor még nem álltak rendelkezésre az új építőipari árak. A közölt 9,5%-os ár-emelkedés messze alatta volt a ténylegesnek. Tovább drágította az építkezést a sürgősségi felárnak az anyagszállítók és a kivitelezők részéről szokássá vált felszámítása is. Többletköltséget okoztak a menet közbeni — célszerűségi okokból szükséges — módosítások is.

A felsoroltak együttes következménye, hogy a 18 sertéstelep eredeti előirányzat szerinti 403 millió Ft-os bekerülési költsége — melynek alapján az állami támogatási okiratokat is kiadták — már a mai helyzet szerint is 490 millió Ft. Ez az összeg a befejezésig még hátralevő 1–2 év alatt minden bizonnyal tovább emelkedhet, annak ellenére, hogy a MEZŐBER több esetben sikeresen törekedett a költségek csökkentésére irányuló módosításokra (pl. a tetőszigeteléssel, padlóburkolással stb. kapcsolatban).

Néhány telepnél az előirányzottat meghaladó bekerülési költség a 10–20 millió Ft-ot is eléri (a vérmérséklet 20, a szabadszentkirályinál 13 millió Ft stb.). Ezek a szövetkezetek a többletköltségeknek az állami támogatáson felüli részét csak úgy tudnák saját eszközökből biztosítani, ha az építkezés idejét tovább nyújtánák, esetleg a beruházással 1–2 évig is állnának. Egyébként is 3–4 év egy-egy telep építési ideje. Ezt tovább nyújtani 5–6 vagy még ennél is több évre, sem a szövetkezetek, sem a népgazdaság szempontjából nem lenne célszerű. Ezért felül kellene vizsgálnia a banknak azt az álláspontját, mely szerint a többletköltségekre nem adható hitel, illetve ez alól az általános szabály alól indokolt esetekben kivételt kellene tenni.

Az építőipari vállalatok részére jelentős többletfelszámításokra nyújt lehetőséget az a körülmény, hogy a beszer-

zett anyagoknál és azok szállítási költségénél általában a legdrágábbal számolnak. Ezért helyes lenne, ha az említettek tekintetében a vállalatok éves átlagárak alapján számlázhatnának.

Vitatható annak helyessége is, hogy a termelőszövetkezetek házilagos beruházásaikkal kapcsolatban teljes (vállalati) áron számolhatnak el. Nem a saját beruházásaik megvalósítása, hanem a megvalósított létesítmények üzemeltetése eredményeként kell a szövetkezeteknek a hozamokat növelniök, a költségeket csökkenteniök, vagyis a jövedelmüket emelniök.

— Az előzőekkel kapcsolatos és ugyancsak valamennyi építési beruházásra vonatkozik, hogy az állami támogatás felhasználásának ellenőrzése megoldatlan. A járási tanácsok feladatuknak ez ideig a legjobb szándékuk ellenére sem tudtak elegendet tenni, megfelelő szakemberek, elsősorban műszakiak hiányában. Ezért az ellenőrzést a Baranya megyei Tanácsai Tervező Irodá-

val végeztetik, utólagosan. Eddig a befejezett építkezések mintegy egytizedénél vizsgálták az igénybevétel jogoságát, s bizonyos, hogy a létesítmények többségére soha nem kerül sor. De az utólagos vizsgálat egyébként sem pótolhatja az operatív ellenőrzést. Ennek megvalósítása sok millió forinttal csökkenthetné a jelenleg jogtalanul igénybe vehető állami támogatás összegét.

Összegezve az elmondottakat, Baranya megyében rendkívül nagy fontosságú és nagy volumenű mezőgazdasági építkezések folynak, üzembe helyezésükkel döntő jelentőségű változások várhatók az állattenyésztés színvonalában és fejlődési ütemében. Ezek az építkezések azonban egyszersmind a nagyobb beruházások előkészítése és megvalósítása tekintetében számos tanulságot is szolgáltatnak, amelyeket érdemes figyelembe venni.

Krasznai Béla

AZ AGRÁRGAZDASÁGI TÁRSASÁG SZAKOSZTÁLYI VEZETŐINEK ÉS AKTIVISTÁINAK ÖSSZEJÖVETELE

A közelmúltban, május 21-én, a Magyar Agrártudományi Egyesület Agrárgazdasági Társasága összejövetelt rendezett az Agrárgazdasági Kutató Intézetben a társaság szakosztályi vezetői és aktivistái, valamint az Agrárgazdasági Kutató Intézet vezető munkatársai részére.

A RÉSZTVEVŐK

Az összejövetelen — az előadókon: Márton Jánoson és Szabó Lorándon kívül — az elnöki asztalnál foglalt he-

lyet Lukács László, a társaság tiszteletbeli elnöke is.

A meghívottak jelentős része nemcsak mint társasági tisztségviselő, hanem egyben mint intézeti kutató vett részt a baráti találkozón. Így például Kővári Miklós, az intézet tudományos csoportvezetője, egyúttal a társaság szervezőtitkára; Fekete György, az OT munkatársa, az intézet külső munkatársa, a társaság munkatani és munkaerőgazdálkodási szakosztályának az elnöke és ugyanennek a szakosztálynak a titkára Radovics György, az intézet titkárságának a vezetője, szervezőtitkára pedig Kállay Miklós, az intézet tudományos munkatársa.

Az Agrárökonómiai Szakosztály tisztségviselői közül sem Márton János elnök, intézeti igazgató az egyetlen, aki mindkét intézménynél érdekelt, ha-